

A HISZEKEGY MAGYARÁZATA I. RÉSZ: A teremítő Atya

Teremtés vagy véletlen evolucionizmus?

Gondviselés vagy végzet?

Ráhagyatkozás vagy félelem?

Írta: Az Úr 2012. évében Farkas László atya (a dőlt betűvel jelzett részek kivételével, melyek szemelvények és idézetek a jelölt forrásokból)

Korunk nagy tétje: ráhagyatkozás vagy félelem

A mai kor fiataljának alapvető életérzése a félelem, szorongás. Melyek lehetnek azok az összetevők, amik ehhez hozzájárulnak? A félelem melegágya mindenekelőtt a tiszta hit hiánya. A félelem melegágyában pedig a démonok szívesen lapulnak, akik felfokozzák az egyébként is drámai jelenségek súlyát: globális felmelegedés ijesztő hatásai, természeti katasztrófák elszaporodása, közelgő világvégi rémképek és bejósolások sokasága, fenyegető atomkatasztrófa, gazdasági összeomlás, bűncselekmények, terror eluralkodása, közelgő világháború rémképe, okkult erők elszaporodása. Ez utóbbi a vallás és a hit beteges eltorzulása. A szellemtörténet igazolja, hogy a mágia mindig olyan történelmi korszakokban tarolt, amikor egy civilizáció a pusztulásához közeledett, s vallási-erkölcsi-kulturális hanyatlást, primitivitást jelez. Tehát nem a vallás egy őseredeti formájáról van szó, hanem egy vallási dekadenciáról. Az evolucionizmus elméletei is hozzájárulhattak a jelenleg uralkodó létértelmezéshez, amikor Darwin élővilágra vonatkozó szelekciós elméletét világnézeté formálták. Ez utóbbi elmélet szerint azok a fajok élnek túl a környezeti változásokat, melyek természetes kiválasztódás alapján erősebbnek, életképesebbnek mutatkoznak. Az evolucionizmus szerint az evolúciót nem a gondviselés irányítja, hanem a kegyetlen szelekció törvénye. Ugyanakkor a mai biológia igazolja, hogy még egy büntől megsebzett világnak sem az erősebb elve a döntő mozgatórugója. Csermely Péter egy gyümölcslegyekkel végzett kísérletre hivatkozva bizonyítja, hogy adott esetben egy populáció túlélését egyedül a gyengéknek vagy mutánsoknak a jelenléte biztosíthatja.

Stresszfehérjék elrontása hatására a gyümölcslegyek utódai között mutánsok születnek. „Ha van stressz, a legyekből egy addig elrejtett, óriási változatosság tör elő. Mire jó ez? Ha a stressz elég nagy, a legyek akár bele is pusztulhatnak. Ha minden légy egyforma, minden légy egyszerre hal bele az elszennvedett stresszbe. De ha a stressz torzszülöttek sokaságát hívja elő, új esély adódik. Lehet, hogy az egyik torzszülött túléli a stresszt, és egy új populációt alapít. Ami torzulás volt korábban, a körülmények drasztikus megváltozása miatt az lesz a norma. E gondolat kísérlet során egy evolúciós ugrásnak voltunk a szemtanúi. Soha nem lett volna belőlünk ember, ha nem rejtegetnénk magunkban megannyi torzszülöttet, amely képessé tesz bennünket a túlélésre a lehető legváltozatosabb bajok esetén is. Mi a tanulság tehát? A túlzott stabilitás, az egyformaság hosszú távon halál. A különlegeseket, a torzakat, a furcsákat szeretni kell. Ők ugyanis a túlélés zálogai.” (Mindentudás Egyetemén elhangzott előadás)

A mai ember sokszor a szelekciós „törvények” alapján rendezi be életét, de ez alapján nemhogy a jövőjét nem biztosítja, hanem az egész emberi nem jövőjét veszélyezteti. Már kis korunktól arra rendezkedünk be, hogy okosabbnak, erősebbnek, szebbnek kell lennünk másoknál. Ma már nem a termékenység, hanem a termelékenység a cél. Mivel a magzat, vagy a legyengült öregember nem termel, nem jár közvetlen haszonnal, ezért abortusszal vagy eutanáziával próbálják kiiktatni, megölni. A gyermeket olykor már nem „nemzik”, hanem „csinálják”. Lombikban „csinálják” doktor bácsik, s az életrevalóság alapján ők döntenek el, hogy melyiket tartják meg, s melyiket ölik meg, esetleg fagyasztják le egy génbankban. Az ember „teremtőt” játszik. Teremt magának egy olyan világot, melyben a fő rendező elv az „én kényelem”, melyben a beteg, öreg, gyenge, fogyatékos csak teher. Közben belülről szorong, s beazonosíthatatlan félelmek kerítik hatalmába. Ami érthető is, mert egy olyan világ, ahol nem lehetek gyenge, számomra sem jelent hosszútávon otthont. Ahol mindig bizonyítani kell ahhoz, hogy értékeljenek, az egy szeretet nélküli világ. Ahol nincs egy Teremtő, gondviselő Atya, ott kétségbeesetten nekem kell teremteni egy világot, melyben védett lehetek a veszélyektől. Jól tudjuk, ez illúzió, s túl nagy terhet ró az emberre. Ahol kiszolgáltatottja vagyok a szabad verseny vagy a társadalmi szelekció kegyetlen törvényének, ott minden áron meg kell kísérelnem kezembe venni a folyamatok irányítását. Minél jobban kézbe próbálom venni, annál reménytelenebbnek érzem, ha tehetetlenségre vagy kiskorúságra ítélt a társadalom. Ma a fiatalok sokszor 25-30 éves korukig nem keresőképesek. Legtöbbször álmodni sem mernek már arról, amit esetleg még a szüleik megengedhettek maguknak, hogy pl. saját házat építhetnek majd családjuknak. Mi lehet ebben a helyzetben a kiút? Megfogni Isten kezét és ráhagyatkozni vezetésére! Természetesen továbbra is megtenni, ami rajtunk múlik, de a többit rábízni Istenre. A Gondviselésbe vetett hit gyengülése bújik meg minden félelem gyökerében. Aki hiszi, hogy életét végeredményben nem a szelekció vak és kegyetlen törvénye irányítja, hanem mindezeket felülmúlva és felülírva, sőt felhasználva saját terveihez, a szerető, MINDENHATÓ, GONDVISELŐ ATYAISTEN, annak nem kell többé félelemben élnie, nem kell szakadatlanul teljesítenie, mert képes ünnepelni, hogy szemlélje Isten műveit életében. Az tudja, hogy a nehézségek és veszélyek nem azért érkeznek az életünkbe, hogy összeroppantsanak bennünket, hanem hogy a gyümölcslegyekhez hasonlóan fájdalmasan előhívjanak belőlünk olyan képességeket, melyek növekedésünkhöz elengedhetetlenek, mint pl. az együtt érző könyörületesség. Erről beszél Bőjte Csaba testvér is 2012. októberi levelében:

Megmaradunk ? !

Én is olvasom az okos, precíz kimutatásokat, hogy az elmúlt években itt is - ott is mennyivel fogyott a mi drága népünk, és hogy a statisztikák fényében mire számíthatunk. Természetesen én is ki tudom számolni, hogy ha havonta leesik 10 cserép a házamról, akkor mikor fog elfogyni az összes cserép és rám roskadni a ház. Az is logikus, és ki is lehet számolni, hogy ha jön nekem ezer méterről az autó ötvenessel, akkor hány másodperc múlva fog elűtni...csak az nem logikus, hogy miért nem ugrok földre, miért nem igazítom meg a cserepeket az otthonomon, miért várjuk némán, passzívan a sorsunk beteljesedését?

Egy statikusan gondolkodó világban élünk, a legtöbb ember abból indul ki, hogy ilyen a világ, ez van, ezt kell elfogadni. Mostanában újból és újból felcsendül bennem egy régi, Kájoni János által gyűjtött csíksomlyói dal refrénje: "ha nincs kenyér, keresünk!" Igen, mi keresztények a mi Urunktól Istenünkől azt halljuk: "Keressetek és találtok, zörgessetek és ajtókat nyitnak nektek", "bármit kértek az én nevemben, azt megkapjátok"... Igen, egy változó, növekvő, kibontakozó világot teremtett az Isten, és mi ennek a folyamatosan születő világnak vagyunk a gyermekei. Nem statikus, fáradt gondolkodás kellene, vezessen bennünket, hanem egy dinamikus, bátor, cselekvő, keresztényi lelkiület, a mi Urunk Istenünk szelleme. Isten ránk bízta a teremtető erőt, merem-e azt használni hittel, reménnyel? Szépnek látom Isten adta drága szülőföldemet? Azt, ami érték nekem, azt örömmel megmerem-e osztani gyermekeimmel???

Egy kedves vállalkozó itt Székelyföldön 15 év alatt egy kis csodát teremtett, van neki panziója, sípályája és főleg sok-sok vendége. Egy nap felhívott szomorúan, hogy nagyra nőtt fia összepakolt és elment Amerikába... Leültünk beszélgetni és én megkérdeztem őszintén: "Mit gondolsz, ezt, amit itt 15 év alatt megálmodtál, felépítettél, más országban ezt el tudtad volna érni? Saját szájával mondta ki, hogy nem. Hát akkor miért kell nap mind nap azt mondani, hogy itt Erdélyben nem lehet eredményesen dolgozni meg nem is érdemes, mert úgyis minden hiába, meg stb., stb. Ha a gyerekeid nap mind nap csak azt hallják, hogy nehéz, hogy nem éri meg, akkor miért ne mennének el a mi "rossz" világunkból?? Barátom némán hallgatott, láttam, hogy érti azt, amiről beszélünk. Végül is ő üzte el, a problémák folyamatos felemlegetésével magától, szépen fejlődő vállalkozásától a gyermekét. Így igaz, de gond egy szál sincs - mondtam neki – most te kell vissza is édesgessed a fiadat! Ha felhírod, ha írsz neki, mindig mondd el, hogy mennyi vendég volt, hogy ma hányan lovagoltak és hogy mennyi állatot tudtál értékesíteni a saját tehéncsordádból. Nem kell bölcsekedni, valótlán dolgokkal hancegni, csak az igazat mondd ki, de azt újból és újból örömmel mondd el, mert a te örömödnél, bizakodásodnak teremtető ereje van!!! Használt a gyógymód, a fiatalember, mint szakács hazajött és vezeti apja konyháját.

Igen, folyamatos félrevert harangok mellett nem lehet családot alapítani, munkát vállalni, gyereket szülni. Abba kellene, hagyjuk az állandó pánikolást, nyafogást, siránkozást és merjük kimondani a gyerekeink, fiataljaink előtt, hogy ennyi cipőnk, ruhánk soha nem volt, és őseinknek sem volt az elmúlt ezer év alatt, és azt is mondjuk el, hogy ilyen mennyiségű élelmiszer, információ, luxuscikk soha nem volt még a Kárpát-medencében. Nehéz a magyar ember sorsa? Igen, vagy 10-20 kilóval átlagban valóban nehezebb a kelténél, és ezért kell fogyókúrázunk. Ennyi kövér ember, megműveletlen föld, leszüretetlen alfafa, megkapálatlan szőlőtőke soha nem volt itt a Kárpát-medencében!

Miért sírunk? Miért üzzük el gyermekeinket, fiataljainkat falvainkból, városainkból???

A félelem, a szorongás, ha csak irreális, még akkor is mindenképp kifejti a maga pusztító hatását. Hogy mennyire így van, elmondok egy kísérletet: A tudósok vettek száz egeret, ötvenet beraktak egy kísérleti terembe, a másik ötvenet egy ugyanolyan terembe zárták. Arra voltak kíváncsiak, hogy a félelem, a szorongás, a stressz mit fog eredményezni az egereknél? Éppen ezért az egyik megfigyelés alatt álló terembe beraktak egy ketrecbe zárt macskát. Így bezárva a macska nem bántotta az egereket, de a szaga érződött, közben nyávogott, morgott félelmetesen és a kis parányi állatokra ez az irreális félelem is hatással volt. Abban a teremben hol nem volt cica, az élet szépen ment a maga medrében, sok-sok kis egérke született, a párok gondoskodtak a parányi utódokról, vígan fejlődött az egérpopuláció. A másik teremben, hol a cica a ketrecben biztosította a stresszt, a félelmet, hiába, hogy egyetlen egeret sem tudott bántani, az egerek nem hoztak kellő mennyiségű utódot, sőt sokszor a megszületett utódokat is megették és azok a kis egerek, amelyek életben maradtak, sokkal gyengébben fejlődtek, betegesebbek voltak, sőt mindenféle deviancia gyakorabban előfordult náluk, pl. több volt itt a saját neme iránt vonzódó egyed... Igen, a félelem, a szorongás, még az irreális, alaptalan félelem is öl, pusztít, megfojtja az áldozatát!!! Ezt a gonosz lélek is jól tudja, ezért lengi be világunkat ez a hatalmas nyugtalanság, félelem!! A Gonosz mindig, de mindig a Szentírásban pánikol, ócsárolja a jó Isten által szeretettel teremtetett világot. Jézus Krisztus mindig, de mindig vigasztal, biztat, bátorít! Azt kéri újból és újból, hogy ne féljünk, hanem bízzunk benne!!!

Végezetül szeretnék elmondani egy jó hírt! Erdélyben, tavaly télen, a hideg miatt egy héttel meghosszabbították a téli vakációt és mi szépen csendben pihentünk a nagy hó alatt. Érdekes a kollégáim családjában toronymagasan a szeptemberi hónapban született a legtöbb kisbaba. Igen, a csend, a nyugalom, a béke meghozta a maga gyümölcsét. Szerintem ebben a mai gazdasági, társadalmi hullámvérzésben is, ha magunkban, környezetünkben békés nyugalmat tudnánk teremteni, akkor Isten áldása kiáradna ránk és megmaradnánk. Ha hitetlenül a gonosz lélekre figyelünk, akkor a félelem, a szorongás, a legtöbbször felesleges pánik, alaptalan stressz összemorzsolja a szívünket is, de a népünket is.

E néhány gondolattal szeretném megköszönni azt a hatalmas bizalmat, szeretetet, melyet folyamatosan érzek az anyaországi testvéreim részéről, és kérek elnézést, amiért nem tudtam Székelyföldről személyesen elmenni Budapestre.

Adja a jó Isten, hogy áldás legyen ezen a mostani találkozáson is!!!

Csaba t.

Csikszereda, 2012 október 16.

A Hiszekegy magyarázatának aktualitása

2012 októberétől 2013 novemberéig tart a Hit Éve. Szentatyánk azt kérte, hogy ebben az évben olvassuk újra a Katolikus Egyház Katekizmusát, amely kiadásának 20. évfordulóját ünnepli, s legyünk azon, hogy az 50 évvel ezelőtt megnyitott II. Vatikáni Zsinat tanításai is egyre inkább átmenjenek a gyakorlatba. Ebben az évben ezért a régi katekizmusok mintájára, kérdés-felelet formában tárjuk elő a Hitvallás néhány tételének értelmét. A rövidebb ún. Apostoli Hitvallás a római egyház keresztségi hitvallása volt (kelt. 125-135 között), a hosszabb Nícea-Konstantinápolyi Hitvallás 381-ben született. A Credo felépítése szentháromságos, 3 fő részből áll: Hiszek az Atyaistenben, Hiszek Jézus Krisztusban, Hiszek a Szentlélekben. Ezen túl 12 cikkelyre tagolható, hogy az apostolok számának megfelelően az apostoli hit egészét jelezzék. A Szentlélekről szóló részben van szó a szentháromságos közösségről vagyis az Egyházról. Jelen dolgozatunkban a Hiszekegy első fő részét fogjuk a teljesség igénye nélkül magyarázni:

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében

„Hiszek...”- Nem tudománytalan hinni valakiben, akit nem látok, s nem bizonyíthatok természettudományosan?

Ha Isten léte természettudományosan bizonyítható lenne, akkor, akit bizonyítottunk, az nem Isten lenne, hanem a világnak egy megfigyelhető darabkája, jelensége, nem pedig az alkotója, s mindennek a végső oka, létben tartója, kibontakoztatója. Azt sem tudod természettudományosan bizonyítani, hogy a szüleid, kedvesed szeret, mégis hiszel a szeretetükben.

„Amikor a püspökök kérésére Illyés Gyula lefordította a Hiszekegyet, a »Credo in unum Deum« állítást így adta vissza: Hiszem, hogy létezik egy Isten. Akkor elmondták neki, hogy a Hiszekegyben nem arról van szó, hogy hiszem az Isten létezését, ez ugyanis még nem vallási, hanem filozófiai kérdés. Itt nem azt mondjuk, hogy valamit hiszek, gondolok, vélek, hanem azt, hogy valakiben hiszek, azaz rábízom magam.” (Barsi B., Hitünk foglalatosa 17.)

„Mindenki hisz valamiben.» – szól a semmitmondó frázis. Ha a „valami” a személytelen világot, az anyagot és annak törvényeit jelenti, merünk-e erre ráhagyatkozni teljes egzisztenciánkkal? Az ember a saját életét nem valamire építi, hanem valakire. A természettudományos értelmünk legfeljebb a hídjainkat építjük, de az életünket egy másik személy szeretetére bizzuk. Milyen balgaság volt az ateista kommunizmus 40 éve alatt kinevetni a hívő embert, aki életét a valakibe vetett bízalomra építi, s magatartását tudománytalannak nevezi, szembeállítva a tudományos materializmussal, melynek hívei, akik bizalmukat, életüket az anyagra, és annak már fölfedezett törvényeire építik. Esztelen az, aki személyes életét személytelen erőkre bizza. Végső soron hinni is csak egy személyes Istenben lehet. Személytelen létezőkben hinni, mint amilyen a sors, a majd-valahogy lesz, a világenergia és az ezekhez hasonló, fatalizmus.” (Vö. Barsi B., Hitünk foglalatosa 17-18.)

„Másképp ebből az üres mondasból: »Mindenki hisz valamiben.» azért előragyog egy vitathatatlan tény: mindenki bízik abban, hogy egykor minden rendbe jön... Ez az ösbizalom minden emberben benne van, ez élet és mozgat mindenkit. Öngyilkos lesz az, akiből ez a bizalom kihal... Az emberiségnek tehát az a konok közmeggyőződése, ...hogy egyszer minden jól lesz... Az ateizmust nem lehet az élő, személyes Istenbe vetett hit mellé mint intelligens alternatívát odaállítani, sem azt a fajta hitet, mely valamiben hisz... Mert aki semmiben sem hisz, az a benne lévő ösbizalom ellen döntött. Lélekben öngyilkos – legfeljebb az öngyilkosság helyett a felületes megoldást választja: úgy tesz, mintha a »végső kérdés« nem is léteznék... Hinni az egy, személyes, örökkévaló Istenben, aki a mindenséget teremtette – a legemberibb, legintelligensebb és legegészségesebb döntés.” (Barsi B., Hitünk foglalatosa, 18-19.)

Hit nélkül élni lehetetlen. Szerencsére több az elméleti materialista, mint a gyakorlati. A következetesen végigvitt gyakorlati ateizmus ugyanis tényleg öngyilkosságba torkollhat. Az emberiség egy ki nem mondott, meg nem fogalmazódott hitre építi hétköznapi életét, már amikor reggel felkel az ágyából, ti., hogy „van értelme felkelni a mai napon.” Hiszi, hogy ma is felkel a nap, mint tegnap, hogy van értelme szeretni, hogy lesz valami értelme annak, hogy bemenjen az iskolába, különben be se menne stb. Sartre, gyakorlati ateista filozófusként egy tudatos öngyilkossággal fejezte be életét, „becsületes” módon levonva filozófiájának logikus végkövetkeztetését: ti., ha nincs minket szerető, személyes Isten, akkor nincs értelmes célja az életünknek, nincs értelme szeretni.

„Hiszek EGY Istenben” - Ha egy Isten van, hogy lehet mégis három?

A hosszabb Hitvallás így kezdődik: „Hiszek az egy Istenben.” Tertullianus azt mondja: „Isten, ha nem egy, akkor nincsen.” Mindenekelőtt azt szeretnénk tisztázni, hogy emberi értelemmel is belátható, hogy ha Isten van, akkor nem lehet belőle több, tehát a több-istenhit (politeizmus) még pusztán filozófiailag is képtelenség. Ha Isten fogalmán azt értjük, hogy Ő az, akinél nagyobb, többet, szebbet, jobbat, igazabbat, és tökéletesebbet elgondolni sem lehet, mert Ő maga a Lét, és minden léttökéletesség forrása, akkor logikai ellentmondás, hogy két vagy több isten van. Ahhoz, hogy tegyük fel, két isten létezzon, ahhoz kell lenni bennük valaminek, ami megkülönbözteti az egyiket a másiktól. Ha pedig az egyikben van valami, amivel a másik nem rendelkezik, akkor az egyik nem tökéletes, mert valamilyen hiánnyal bír, és éppen ezért az egyik nem isten.

Ezek után kérdezzük meg, hogy a keresztény hit alapján mi az, ami Istenben egy, és mi az, ami három. „Isten természet és lényeg tekintetében egy.” (KEK 200) Ugyanakkor az egyetlen isteni lényeg és természet három isteni személy birtokolja: az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Nem három istenről van szó, akik egymástól lényegük szerint különböznenek, hanem az egyetlen, abszolút léttökéletességet, vagyis az egyetlen isteni természetet az Atya úgy birtokolja, hogy egy pillanatig sem tartja meg magának, hanem öröktől fogva adja a Fiúnak. A Fiú pedig nem sajátjaként birtokolja, hanem öröktől fogva kapja az Atyától. A Szentlélek pedig ez az örök szeretetáramlás. Az isteni személyek közötti különbözőség alapja tehát nem természetük szerinti különbözőség, hiszen mindhárom isteni személy ugyanazt az abszolút léttökéletességet birtokolja, hanem a különbözőség alapja, hogy az Atya sajátjaként birtokolja és tovább adja, a Fiú kapott ajándékként birtokolja, a Szentlélek pedig maga az ajándékozás. Természetesen a Szentháromság-tan szigorú értelemben vett misztérium, mely az emberi logika alapján nem kikövetkeztethető, hanem Jézus Krisztus nyilatkoztatta ki (Vö. Jn). Ugyanakkor, mivel Isten a saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert (Vö. Ter 1,27), aki leginkább a kapcsolatai által képmása Istennek, ezért, ha az emberi szeretet természetét vizsgáljuk, akkor rásejthetünk a Szentháromság titkára. Szent Ágoston így magyarázta ezt: „Ahol szeretnek, ott mindig hárman vannak: aki szeret (Atya), akit szeretnek (Fiú), és maga a szeretet (Szentlélek).” A szeretetnek ez a törvényszerűsége legmélyebben a család valóságába van beleírva. A férj és a feleség szeretetéből születnek a gyermekek, és csak akkor tudnak egészségesen fejlődni, ha apa és anya szeretetén keresztül megjelenik családjukban az a léttöbblet, ami már több, mint apa és anya szeretetének az összege, mert az maga a Szentlélek, aki képes egy életen keresztül elhordozni az emberi létet. Ennek a szeretetnek a megtapasztalása minden ember számára létszükséglet. Minden kapcsolatunkban – tudatosan vagy öntudatlanul – ezt keressük. Az emberi logika odáig juthat el, hogy ha Isten lényege öröktől fogva a Szeretet, akkor öröktől fogva kellett lennie Valakinek, akit szeressen. A szeretet nem egyszemélyes valóság. Isten nem az első ember teremtésétől kezdve a Szeretet, mert akkor az Isten az ember által válna istenné. „Isten változhatatlan, legbensőbb lényege, hogy Ő maga örök szeretetközlés – Atya, Fiú és Szentlélek. Szeretetének túlcordulásából teremtett minket, és arra rendelt bennünket, hogy ennek a szeretetközlésnek legyünk részesei. »Maga Isten léte a Szeretet.« (1Jn 4,8.16)” (KEK 221) „Isten örök boldogság, halhatatlan élet, el nem halványuló fény. Isten a Szeretet: Atya, Fiú és Szentlélek. Isten szabad akarathoz »eleve arra rendelt minket, hogy Jézus Krisztus által fiai legyünk.« (Ef 1,4)” (KEK 257) „Az egész isteni üdvrend végső célja az, hogy a teremtmények belépjenek a boldog Háromság tökéletes egységébe. De már most arra vagyunk hivatva, hogy a Szentháromság lakóhelye legyünk. Az Úr mondja: »Aki szeret engem, megtartja szavamat, és Atyám is szeretni fogja őt, elmegyünk hozzá, és lakást veszünk nála.« (Jn 14,23)” (KEK 260) A nagy, egyistenhívő vallásokban (pl. iszlám) a Szentháromság-hit hiánya miatt nehéz

teológiailag alátámasztani a szerető Isten képét. Ezért nem ritka, hogy az isteni akarat mint fátum (sors, végzet) jelenik meg, ami nem tűr ellentmondást, amibe bele kell törődni, mert pl. Allah így akarta. Ezért gyakori az iszlámban az uniformizálás, ami olykor kötelezően előírt formákban vagy pl. öltözetekben nyilvánul meg. Ezzel szemben a jézusi istenkép lényegéhez tartozik, hogy Isten akarata nem egy eleve elrendelő önkényűr akarata, hanem teret ad a létezők autonómiájának (önállóságának) és az ember szabadságának. Az Egyház szentháromságos közösség kell, hogy legyen, mely nem uniformizálni akar, hanem a tiszteletre méltó különbözőségek egységére törekszik.

Az egy Isten mindenható és Atya egyszerre

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremőjében. Így is kezdődhetné: Hiszek egy mindenható Istenben... Ha így hangozna, Atya nélkül, Isten megfoghatatlanul távoli, sőt félelmetes volna, mi pedig reménytelenül kiszolgáltatottak lennénk egy olyan Istennek, aki „csak” mindenható.” (Gyökössy Endre: Hiszek!, 25.)

„Hitler jutott eszembe, aki valahányszor az Istenről beszélt, mindig csak így nevezte: a »mindenható«. Nem kell különösebb lélektani műveltség ahhoz, hogy bárki ne tudná már ebből is, hogy önmagát vetítette ki az Istenre, erre a kis i-vel irt istenre, az ő istenére, akinek ő az »egyetlen méltó eszköze«, akivel átrendezi a világot. Vagy így is megfogalmazhatták volna az atyák: Hiszek egy Istenben, az Atyában. És kihagyhatták volna a mindenható fogalmat. Ez így túl intim, túlságosan ember formájú megfogalmazás lett volna.” (Gyökössy Endre: Hiszek!, 26.)

„Aki csak így éli át Isten létét, így gondol rá, annak valóban nagy szakállú, felhődványon üldögélő, ő-öreg az Istene, akinek az a »foglalkozása«, hogy atyáskodjon, segítsen és megbocsásson. Ez az a bizonyos »Jóistenke« alak, akit azonban nem kell túlságosan komolyan venni. A Lélektől ihletett Hitvallás egyszerre ejti ki a mindenható és az Atya szót, azaz olyan Istenben hihetünk, aki mindenhatóságát atyai módon használja. Nem szívtelen szuper-számítógép, és nem is megfoghatatlan és felfoghatatlan, személyes sors, végzet – hanem atyai. Mindenhatósága akkor a legragyogóbb, legtündöklőbb, amikor értünk szenved Jézus Krisztusban. Amikor látszólag a legtehetetlenebb. És hogy mindenható, annak a hűsvéti nyitott sír a bizonyítéka.” (Gyökössy Endre: Hiszek!, 27.)

A Mindenható – Ha mindenható, akkor miért nem akadályozza meg a rosszat?

A Hitvallásban Istent Mindenhatónak mondjuk. Isten Mindenható, de nem az általunk elképzelt értelemben. Van ugyanis néhány olyan dolog, amit Isten nem képes megtenni, te viszont képes vagy. Pl. nem képes gyűlölni, amit alkotott (Vö. Bölcs 11,24¹), nem képes gonoszságra. Mindenhatósága abban mutatkozik, hogy bármit képes megtenni, amit akar. Isten azonban soha nem tesz olyat, ami a természetével (ti. hogy Ő maga a Szeretet) ellenkezik. Ezért a világban lévő rossznak nem lehet Ő a forrása: „A halált nem Isten alkotta, ő nem leli örömét az élők pusztulásában. Hisz mindent azért teremtett, hogy legyen, és a világon minden teremtmény az életet szolgálja. Nincs bennük pusztító méreg, és a földön nem az alvilág uralkodik. Az igazság ugyanis halhatatlan. Isten halhatatlanságra teremtette az embert, a saját örökkévalóságának képmásává tette. A sátán irigysége révén azonban a világba jött a halál, és akik vele tartanak, azok megtapasztalják.” (Bölcs 1,13-14) Mivel a világban lévő szenvedésnek közvetlenül vagy közvetve a Sátán, s az ember bűne az oka, mely az egész kozmosz rendjét felborította (pl. az állatok, olykor az emberek is ezután gyilkolják egymást, természeti katasztrófák jelennek meg stb.), ezért csak egyféleképpen lehetne kiiktatni a rossz forrását a világból, ha kiiktatnánk magukat a rossz embereket is. Akkor nem tudom, hogy mi magunk is életben maradnánk-e? Mi, akik olykor magunk is a rossz továbbadóiá válunk. Isten részéről tehát nem gyengeség, hogy nem irtja ki mindjárt a rosszat. Most még az irgalom és a kegyelem idejét éljük, hogy egészen megtisztuljunk a rossztól Jézus vérében, de aztán eljön ítélni élőket és holtakat, s örökre elkülöníti az ártókat, s a Sátánt „kénköves, tüzes tóba vetik” (Jel 20, 10. 15.; 21,8). „Ez a mindenhatóság egyetemes, mert mindenre kiterjed, mindent kormányoz és mindenre képes, amit csak akar, ugyanakkor szeretettel teljes, mert Isten a mi Atyánk. Végül titokzatos, mert néha úgy tűnik, Isten távol van, és képtelen a rosszat megakadályozni. Isten ereje »a gyengeségben válik tökéletessé.« (2Kor 12,9) Az Atyaisten »hatalmas erejének cselekedetét« (Ef 1,19) legititokzatosabb módon Fiának önként vállalt megaláztatásában és föltámadásában nyilatkoztatta ki, melyek által legyőzte a rosszat.” (Vö. KEK 268 és 272)

„De miért nem teremtett Isten olyan tökéletes világot, amelyből ki lenne zárva a rossz? A maga végtelen hatalmában Isten mindig tudna valami jobbat teremteni; mégis a maga végtelen bölcsességében és jóságában Isten szabad elhatározásával olyan világot akart teremteni, mely »úton van« végső tökéletessége felé. Ez a folyamat Isten tervében magában foglalja egyes létezők megjelenésével együtt mások eltűnését, a tökéletesebbekkel együtt a kevésbé tökéletes dolgokat, a természet építésével együtt a rombolásokat is. Így a fizikai jóval együtt létezik a fizikai rossz is, mindaddig, amíg a teremtés el nem éri tökéletességét.” (KEK 310)

„Az angyaloknak és az embereknek mint értelmes és szabad teremtményeknek végső céljuk felé szabad választással és szeretettel kell haladniuk. Ezért le is térhetnek az útról. Ténylegesen vétkeztek is. Így lépett be a világba az erkölcsi rossz, mely összehasonlíthatatlanul súlyosabb, mint a fizikai rossz. Isten semmiképpen – sem közvetlenül, sem közvetve – nem oka az erkölcsi rossznak. Mégis megengedi, mert tiszteli teremtményeinek szabadságát, és titokzatos módon jót tud kihozni belőle: »A mindenható Isten, (...) mivel Ő a legfőbb jó, semmiképpen sem adna

¹ „szeretsz mindent, ami van, semmit sem utálsz abból, amit alkottál. Mert ha gyűlöltél volna bármit is, meg sem teremtetted, s meg sem alkottad volna. Hogy is maradhatna meg bármi, ha te nem akarnád, és hogyan állhatna fenn, amit nem hívtál létre? Kímélsz mindent, mivel a tiéd, Uram, s az élőben leled örömedet!”

teret műveiben a rossznak, ha nem volna annyira mindenható és jó, hogy még a rosszból is jót tud kihozni.«” (KEK 311)

„Így idővel fölfedezhető, hogy Isten a maga mindenható gondviselésével még a teremtményei által okozott erkölcsi rossz következményeiből is tud valami jót kihozni. József mondja a testvéreinek: »Nem ti hoztatok engem ide, hanem Isten; (...) ti rosszat forraltatok ellenem, de Isten jóra fordította (...), hogy sok népet életben tartson.«” (Ter 45,8; 50,20) A legnagyobb erkölcsi rosszból, ami egyáltalán elkövethető volt, Isten Fiának minden ember bűne által történt elvetéséből és megöléséből Isten kegyelmének túláradása által a legnagyobb jót hozta létre: Krisztus megdicsőülését és a mi megváltásunkat. Természetesen ezáltal a rossz nem válik jóvá.” (KEK 312)

„»Az istenszeretőknek minden a javukra válik.«” (Róm 8,28) A szentek ezt újra meg újra tanúsítják: Morus Szent Tamás is kevésbé mártírhálála előtt így vigasztalta leányát: »Semmi sem történhet, amit Isten nem akar. Amit pedig Ő akar, bármilyen rossznak tűnjék is, valójában a legnagyobb jó számunkra.«” (KEK 313)

„Szilárdan hisszük, hogy Isten a világ és a történelem Ura. Gondviselésének útjai azonban számunkra gyakran ismeretlenek. Csak a végén, amikor véget ér töredékes megismerésünk és »színről színre« fogjuk látni Istent (1Kor 13,12), akkor fogjuk tökéletesen és egészen megismerni az utakat, melyeken Isten – még a rossz és a bűn tragédiáin keresztül is – elvezeti teremtetését annak a végső szombatnak a nyugalmába, amelyért az eget és a földet teremtetete.” (KEK 314)

„Az isteni gondviselés a teremtmények cselekvése által is működik. Megadja az embereknek, hogy szabadon működjenek együtt az Ő tervével.” (KEK 323)

„Az Atyaistennek, aki végtelen Szeretet, a tulajdonsága az, hogy mindenható, tehát teremtő. Teremtésének ősz oka nem a mindenhatósága, hanem atyasága, vagyis önzetlen szeretete. A teremtés így nem az isteni hatalom kiterjesztése, egyfajta »birodalomfoglalás«, hanem szeretetéből fakadó és mindenhatóságának teljes erőbevetésével készített ajándék.” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 22.)

„Azzal, hogy megkapva Tőle a hit kegyelmét elfogadtam mindenhatónak, vagyis a semmiből a mindenséget teremtő szeretetnek”, Rá bízhatom magam a biológiai halál pillanatában is. „Mindaz, aki nem feltételezi Istenről, hogy erősebb a halálnál, a nem-létnél, az valójában a halált isteníti. Ezért van megengedve az abortusz, ezért lesz szabad az eutanázia. És ha egyszer az élet két végén már a halál az úr, akkor rejtetten az élet egész folyamán ő uralkodik. Ezért lesz egészen elfogadott az öngyilkosság gyakorlata is. De milyen gyalázatos istenség a halál. Csak rombolni és pusztítani tud – vigasztalása a megsemmisülés. Azért hódol ma mégis sok-sok ember a halál istene előtt, mert nem ismeri Isten hatalmát, aki képes a nem-létezésből előhívni a létezőket.” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 23.)

A Teremtő – Szükségszerűen van a világ, vagy valamikor kezdődött?

„A keresztény hit kezdettől fogva szemben találta magát olyan tanításokkal, melyek az eredet kérdésére az övétől eltérő válaszokat adtak. Az ókori vallásokban és kultúrákban számos mítosz szól a világ keletkezéséről. Egyes filozófusok azt mondták, hogy minden Isten, a világ Isten, vagy a világ keletkezése az Isten keletkezése (panteizmus). Mások azt mondták, hogy a világ Isten szükségszerű kiáradása, belőle árad ki és beléje ömlik vissza. Ismét mások azt tanították, hogy két örök principium van, a Jó és a Rossz, a Világosság és a Sötétség, e kettő állandó harcban áll egymással (dualizmus, manicheizmus). Bizonyos fölfogások szerint a világ (legalábbis az anyagi világ) rossz, bukás eredménye, ezért el kell utasítani vagy meg kell szabadulni tőle (gnózis); mások megengedték, hogy a világot Isten teremtetete, de csak úgy, mint egy órasmester, aki elkészítése után magára hagyta (deizmus); végül mások tagadják a világ természetfölötti eredetét, és csak az öröktől létező anyag pusztá játékát látják benne (materializmus).” (KEK 285) Ezzel szemben valljuk: a világ nincs öröktől fogva, hanem valamikor kezdődött, méghozzá Isten teremtő aktusával. „A világ nem valamiféle szükségszerűség, vak sors vagy a véletlen eredménye. Hiszük, hogy Isten szabad akaratából származik, aki a teremtményeket részesíteni akarta a maga létében, bölcsességében és jóságában.” (KEK 295) „Istennek a teremtéshez nem volt szükséges semmiféle korábban létező dologra vagy segítségre. A teremtés nem is szükségszerű kiáradás az isteni lényegből. Isten szabadon, szeretetből teremt, a semmiből.” (KEK 296)

A keleti vallások a New Age és némely filozófiai iskola rendelkezik teremtésfogalommal?

Nem rendelkeznek a bibliai értelemben vett teremtésfogalommal, s ennek megfelelően emberképük is hiányos. „Laikus történészek is megerősítik azt a tényt, hogy a (katolikus) hitvallási meghatározásokon múltott a nyugati világ civilizációja és kultúrája, amennyiben képes volt az ember nagyságát és egyediségét megvédeni (beleértve az értelem szabadságát, az emberi jogokat, stb.), miközben a keleti kultúrák, vallásaik különböző megfogalmazása miatt (hinduizmus, buddhizmus, tao, stb.) nem voltak képesek ilyen értékeket nyújtani.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 61.)

Ennek oka, hogy a keleti vallásokban hiányzik a személy fogalmának kellő megalapozása. Ezek a vallások is filozófiák, nem alkalmasak arra, hogy megalapozzák az emberi méltóságot és az emberi személy elidegeníthetetlen jogait a fogantatásától a természetes haláláig. Gondoljunk csak a hindu kasztrendszerre vagy a reinkarnációs tanra, ahol a személy jelentősége elvész, vagy ahol egy következő életben csak annak lehet jobb sorsa, aki saját kasztjában helyesen él. Teréz anya Kalkuttában az utcáról szedte fel a haldoklókat, akiket a hindu kultúra magukra hagyott, gondolván, hogy el kell fogadniuk a karma kénytelen törvényét, vagyis sorsuk keserű valóságát, s ezáltal tisztulnak ahelyett, hogy kellő törődést nyújtottak volna nekik. Az sem véletlen, hogy a természettudomány a zsidó-keresztény kinyilatkoztatáson nyugvó nyugati civilizációban bontakozott ki. A Kelet pogány vallásaival és

mítoszaival átszőtt társadalmakban a Nap, a Hold, a csillagok és a természeti jelenségek egyfajta isteni jelleget hordoznak, és ezért szinte szentségtörő lett volna kutatásuk, tudományos vizsgálatuk.

„A XVIII. század teizmusa és deizmusa szerint Isten létezik, ám ezt a világot magára hagyta, és bezárkózott áthatolhatatlan mennyországába. „Ez egy olyan istenképet konzervált, amely távoli, felhígult, sápadt, amely nincs jelen az emberek otthonaiban, és nem igényel semmilyen hitvallást. Létezését egy egyszerű érveléssel válaszolták meg: nincs óra órásmester nélkül. (Madách istenképe is ilyen: A gép forog, az alkotó pihen. – szerzői beszűrés) Ha ez a legfőbb lény egyáltalán valamilyen vallást kényszerít is ki, az nem lehet más, mint egy természetvallás, mely egyidős a világgal, s amelyben minden egyes hit megtalálható. Ez a mozdulatlan legfelsőbb lény, az Isten ezennel a padlásra került. A keleti vallások istene egy személytelen istenség, akinek semmi köze a transzcendenciához, hanem tőle árad ki minden, és ő az, akihez minden visszatér.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 64.)

„Ezek a vallások panteista jegyeket viselnek, épp úgy, mint a ma egyre divatosabbá váló New Age, amelynek istene se nem transzcendens, se nem személyes. Ő nem egy szabad Teremtő, vagy a világegyetemet irányító és szerető isten, hanem egy a világban rejlő, vele »kozmoszus egységet« alkotó »személytelen energia«: minden egy. Ez egy panteista, monista egység. Bizonyos értelemben minden isten. Bárminemű értelem és lélek immár istenné vált. S végül a vallások megtagasztalás csúcspontjára érő New Age-hívő elmondhatja: én isten vagyok. Ráébred, hogy ő isten.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 65.)

„A felvilágosodással kezdődő folyamat a szubjektivizmus végső szakaszában ma a csúcspontjára jut. Templomok, dogmák, hierarchia nélküli vallásossággal állunk szemben, minden az egyéni érzésektől függ, a vallások tarka piacán szabadon választhatunk bármiből. Egy csináld magad vallásban egy csináld magad istenért.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 65.) Ez nagyon izgalmasnak tűnhet egy darabig, de egy maga teremtette istennel a posztmodern ember a végén csak egy nagy magányra talál rá. Nincs istene, aki nála több, tőle különbözik, vagy őt megmenthetné, megválthatná.

„Jézus Krisztus Istene nem az egek nagy agglégénye, nem egy magányos, hanem egy háromszemélyű Isten, három személy közötti örök szeretetáramlás. Istennek Krisztusban az ember melletti állandó közelsége miatt a világ nem egy »kozmoszus árvaház«, nem vagyunk a közömbös és jéghideg világegyetem elveszett árvái, nem vagyunk a rulett véletlen számai, nem vagyunk az értelmetlenségre, abszurdításra ítélve. És a tragikus pillanatokban Isten megundorodva az emberiségtől nem párolog el, nem hagyja el a harcteret.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 66.)

„A világ teremtésének kezdetén nem a véletlen vagy a kényszer áll, nem egy démon vagy vak energia, hanem maga az Isten, és a teremtéssel szembeni jó szándék. Az »véletlen szerető« Isten nem egy rémületes istenség, és minden keserűség eredete, mint ahogy néhány keleti vallás hirdeti. A világ és az ember abszurd módon nem a semmiből jött, és nem a semmibe távozik, nem káosz, hanem kozmosz.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 72.)

„A keleti vallások úgy fogják fel a világegyetemet, mint valami örök létezőt, mely több millió év óta körforgásban él, szétesik, majd rekonstruálódik. A kozmoszus tánc urának, Sívának és Visnu istennek hindu mítoszai pontosan erről a ciklikus körforgásról beszélnek.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 71.)

„A New Age szerint az univerzum egy energia óceán, mely nem más, mint egy hatalmas egység vagy kapcsolathálózat. Nincs különbség a világ és Isten között, a világ maga az istenség, senki sem teremtette, örök, és önellátó... Az Isten és a világ, a test és a lélek, a ratio és az érzélem, az ég és a föld egy hatalmas energavibrációban léteznek.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 71.)

A Teremtő – A bibliai teremtéstörténet nem csak egy mítosz a többi közül?

Nagyon súlyos csúsztatás, amikor a Szentírás teremtés-elbeszéléseit az ókori eredetmítoszokkal egy lapon említik pl. a középiskolás irodalomkönyvek, ugyanis a Biblia nem tesz mást, mint demitizál, vagyis megfosztja isteni mitikus jelentőségétől a teremtményeket, ugyanakkor megjelöli azoknak igazi méltóságát. A mítoszokban folyton keletkező istenekről van szó, és folyton keletkező, meghaló és újjászülető istenekről van szó egy véget nem érő ciklikus világfolyamatban, ahol az öskáoszról vagy istenek nászából, esetleg elhaló istenek testéből keletkeztetik a világot. A Szentírás pedig semmiből való teremtésről beszél. A mítoszokat politeizmus, a Bibliát az egyetlen Isten imádása jellemzi. A mítoszok időszemlélete ciklikus, a Szentírásé lineáris, vagyis az emberi történelem nem egy értelmetlen körforgás, amely a fejlődés után mindig ugyanarra a nullpontra hullik vissza, hanem célja és értelme: hogy Isten, a mi Atyánk, Krisztusban összefoglaljon mindent, ami a mennyben és a földön van. A mítoszok istenei közönségesek, immanensek és nevetségesen ember formájúak, szeszélyesek, sértődősek, olykor kegyetlenek vagy paráznák. A Szentírásban önmagát kinyilatkoztató, élő Isten fenséges, transzcendens (világ feletti), szent, irgalmas, hűséges. A mítoszok isteneiben nem lehet bízni, a mítoszok embere (és ez sok pogány vallásra is igaz) vallásosságának célja nem az istenekkel való személyes kapcsolat, mint a kereszténységben, hanem kijátszani az istenek szeszélyét. Ezekben a vallásokban az uralkodó alapérzés a félelem és nem a bizalom, illetve ráhagyatkozás. A vallás célja nem az Istennek való alávetettség, hanem az istenek befolyásolása különböző kultuszokkal. Pl. ha el akarták kerülni a terméketlenség csapását, vagy azt, hogy a Napisten kiszáritsa a vetéseiket, akkor eljátszották azt, amit mitikus elképzeléseik szerint az istenek tettek a történelem előtti ősidőkben, és ezzel akarták bebiztosítani az ő jóindulatukat és áldásukat. Szélsőséges esetekben előfordult, hogy pl. kultikus prostitúcióval játszották le az istenek nászát.

A mai ember életérzése is egyre inkább a félelem, aminek többek között, de mégis talán a legfőbb oka, hogy vallásossága visszasüllyedt a tisztult vallást, a kereszténységet megelőző pogány primitív formákba. A New Age vallásossága igazából panteista (ami annyit jelent, hogy minden isten, vagyis a bolygóknak és különösképpen az emberi tudatnak isteni jelentőséget tulajdonít). Ez a vallás valójában hétköznapi szorongássá válik, mert az ember ahelyett, hogy elfogadná teremtményi korlátait, és hinne abban, hogy nem kell mindenhatóvá válnia, szabad kicsinek lennie, mert van egy mindenható Atyja (aki szereti őt), ő maga próbál meg különböző meditatív és egyéb technikákkal mindenhatóvá válni, saját korlátait meghaladni. „Miben hisz, aki nem hisz?” a címe Carlo Maria Martini bíboros és Umberto Eco egyik polemizáló könyvének. Nagyon fején találja a szöveget ez az elnevezés, ugyanis nem létezik olyan ember, aki nem hinne valamiben, csak nem mindegy, hogy valamiben vagy valakiben hiszel. Egy nálad alacsonyabb rendű valóságra pl. az anyagra visszavezetni önmagad elég primitív hitnek minősül, de még a filozófia mérlegén is könnyűnek találtatik, mint világmagyarázó elmélet. Ez az emberi logikának és észszerűségnek is ellent mond, mivel a kevesebből nem lesz több, a semmiből nem lesz valami, és az értelmetlen anyag nem magyarázza meg az értelmes embert. Aki azt állítja, hogy mindent megmagyaráz egy kezdeti ősanyag, és nincs az embernek teremtője, az tulajdonképpen egy vallást űz, bármennyire tudományosnak is próbálja feltüntetni vélekedését, ő is hisz valamiben, tulajdonképpen a véletlenben hisz. Ez a felfogás szintén fokozza a posztmodern ember hétköznapi szorongását, megbetegíti a testet és a lelket, mert eszerint egy arctalan, vak

véletlen, a sors vagy a végzet áll létünk mögött, és az életünk ugyanúgy a bizonytalan, értelmetlen semmibe hanyatlik.

„A mai Isten nélküli kultúra még mindig élvez valamit abból, amit a kereszténység hozott Nyugatnak, hogy nem fél a démonoktól. Ha kialakna Krisztusnak ez a megváltó fénye, a tudomány és a technika ellenére belesüllyedne a világ a terrorba és a kétségbeesésbe. Épp elég jele van annak, hogy visszatérnek az okkult erők, és egy szekularizált világban terjednek a sátánkultuszok.” (vö. Toscanai Püspöki Konferencia levele az okkultizmusról)

„Ahol létezés van, ott szeretetnek is lennie kell, és minden, ami létezik, örökre szeretve lesz. Ebben a fényben a teljes teremtés a Szentháromság ölébe burkolódik, mint gyermek az anyja ölébe; ez a bizonyosság kell, hogy felszítsa a hívő szívében azt az élő Isten szeretetének hűsége iránti határtalan bizalmat, mely megmenti őt a földet elborító rosszal szemben a reménytelenség minden félelmétől és szörnyű kísértéseitől. »Ha sötét völgyben járok is, nem félek a bajtól, hisz' Te velem vagy.« (Zsolt 23,4)» (Bruno Forte)

Az ősrobbanás-elméletnek vagy a Bibliának van igaza?

„Sem a természettudományoknak, sem a kinyilatkoztatáson kívüli vallásoknak nincs a Biblia értelmében fölfogott teremtés-fogalmuk. Az ősrobbanás nem lehet a világ kezdete, ugyanis ami robbant, az már létezett. Az ősi pogány vallások pedig az istenség fejlődésével azonosítják a világ és a kozmosz kialakulását. A panteizmust és a materializmust valójában nem sok választja el egymástól.” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 21.)

„Carlo Rubbia a W és Z bozonokat megfigyelte, hogy erős mágneses tér hatására, ha atomi részecskék ütköznek egymással, hirtelen robbanással újabb részecskéket hozhatnak létre. Az ő feltételezése szerint 15 milliárd évvel ezelőtt a Big Bang indította el az időt és a teret. Ezen hatalmas robbanás által kiárasztott fény rendkívüli volt, megtöltötte a kozmikus űrt, és mind a mai napig szétárad benne. Így vall: »hatalmas műszerekkel megfigyelve ezt a fényt lehetőségünk van a részleges jelekből visszamenőleg felépíteni a világegyetem kezdeti képét a teremtés pillanatában.«” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 70-71.) A tudós mindazonáltal soha sem lesz képes tagadni vagy alátámasztani egy teremtő, vagyis Isten létezését, mert onnantól kezdve, hogy tagadja vagy állítja, már nem tudományt, hanem vallást űz, és nem tudós minőségében nyilatkozik, hanem saját vallásos meggyőződését nyilvánítja ki. Természettudományos ténynek ugyanis csak az tekinthető, ami tudományos eszközökkel (mérés, kísérletezés) újrajátszható és megismételhető, és megfigyelhető, hogy minden esetben ugyanazon törvényszerűségeknek felel meg.

A Teremtő – Teremtés vagy véletlen műve az egész?

Albert Einstein atomfizikus szerint: „Minden természettudósnál kézenfekvőnek kell lennie bizonyos fajtájú vallási érzésnek, mert nem képzelheti azt, hogy azokat a rendkívül finom összefüggéseket (törvényeket), melyeket felfedez, elsőként ő gondolta el. A felfoghatatlan világmindenségben egy határtalan, magasabb rendű értelem nyilatkoztatja ki magát.” (Barnett, Einstein und das Universum) „A teremtő Isten létét műveiből az emberi értelem természetes fényével bizonyossággal fel lehet ismerni.” (KEK 286) Ez tévedhetetlen hittétel (dogma). „Az egész teremtés Isten csodálatos kézírása, és az Ő kézírásában nem találni egyetlen értelmetlen jelet sem.” (Ernesto Cardenal, Élet a szeretetben)

Egy másik atomfizikai zseni így fogalmaz: „A fizikai kutatások eredménye ahhoz a felismeréshez vezet, hogy a világmindenség építőkövei nem összefüggéstelenül helyezkednek el, hanem egységes terv szerint függnek össze... A legcsodálatosabb azonban az, hogy a törvények szakszerű megfontolása minden elfogulatlan emberben azt a benyomást kelti, hogy a természetet értelem, céltudatos akarat irányítja.” (M. Planck, Reden und Vorträge) De mi az a rejtett cél, amely felé a világmindenség törvényei mutatnak?

A Teremtő - Mi végre az egész? Van-e célja a világnak?

Nem vagyunk a vak véletlen játékszerei, Isten akart minket, s elég hatalmas, hogy megoltalmazza az élet feltételeit a Földön, s ne legyünk kiszolgáltatva a félelemnek: „»Legyen szilárd boltozat...« (Ter 1,6) – olvassuk a Szentírás első lapjain. Ez a védőburok (ózonréteg) ha nem szűrné ki a kozmikus sugárzás nagy részét – lehetetlenné válna a Földön minden élet. 24 óra alatt 10 millió meteorit bomba érkezik el ehhez a boltozathoz kb. óránként 15000 km-es sebességgel. Beérkezve a boltozat alá lefűkeződnek, és elégnék. Őszi csillaghulláskor mindig meghatódva gondolok erre a védő, óvó mennyboltozatra, amely poétikussá teszi az estét, széppé és meghatóvá – veszélytelenné.” (Gyökössi Endre, Az Őstörténet, 19.)

A létnek atyai jellege van. Nincs kiszolgáltatva istenek szeszélyének. Isten oltalmazóan védi az élet feltételeit, rügyfakadását. Parancsol a természeti erőknek, a napnak, holdnak és csillagoknak, a felső és alsó vizeknek, csak szólt és létrejött a szilárd boltozat (vö. Zsolt 33,9), s azt mindvégig szilárdan tartja oltalmazó keze, hogy a boltozat alatti és feletti vizek össze ne csapjanak, s meg ne semmisítsék.

A szentírási teremtéstörténet azt mutatja be, hogy Isten az egész univerzumot, a növény- és állatvilágot az emberért, szeretetből teremtette. „Isten szeretetének ez az elsőpró extázisa nem teszi bezárkózottá végtelen tökéletességébe, hanem odafordítja teremtményéhez, az emberhez.” (Carlo Fiore, A fiatalok hitvallása, 66.):

„Tudod hogy érted történnek mindennek - mit búsulsz?
A csillagok örök forgása néked forog
és hozzád szól, rád tartozik, érted van minden dolog
a te bűnös lelkedért.” (Babits Mihály: Zsoltár férfihangra)

Egy teológus viszont pontosít: Isten teremtő gondolatában mindent megelőzően van az Egyház, és az Egyházzért van a teremtés. „*Isten ugyanis kezdettől fogva az új teremtés dicsőségét akarta*” (KEK 280), vagyis a kegyelmi rendbe, természetfeletti rendbe felemelt teremtést. A világ teremtésekor már arra a saját életébe felemelt teremtésre, a megdicsőült Egyházra gondolt, amely végérvényesen egy családba, egy szentháromságos közösségbe öleli az egész emberi nemet a világ végére. Az embert magát sem elszigetelt egyedként akarja az Isten, hanem egy szeretetközösségnek, Krisztus misztikus testének tagjaként (Vö. 1Kor 12,27). A teremtés omega pontja maga Krisztus, hogy „*benne foglaljon össze mindent, ami a mennyben és a földön van*” (Ef 1,10), „*mert benne teremtetett minden és benne áll fenn minden.*” (Vö. Kol 1,16-17) Végso soron Öerte teremtetett minden, s Öbenne válhatunk új teremtéssé, az Egyház közvetítésével.

„*Istennek a teremtésre semmi más indoka nem lehetett, csak szeretete és jósága.*” (KEK 293)

A Teremtő – Miért nem teremtet az Isten kész világot?

Isten rendezett és jó világot teremt. Ezt gyönyörűen és képszerűen bemutatja a hétnapos teremtéstörténet (Ter 1), ami nem más, mint egy Istent dicsőítő himnusz. A hét nap nem időbeli mértékegységet teremt, hanem a Biblia nyelvezetében a hetes szent szám a teljességet jelenti. A szent szerző a Szentlélek sugallatára hétnapos keretben felsorakoztatja az általa ismert világ összes létezőjét, és szinte egyenként mindegyikről kijelenti, hogy az jó. Semmi sem vonja ki magát Isten teremtő akarata alól. Nem létezik tehát egy másik isten, pl. egy Demiurgosz, a görögök elképzelése alapján, aki a szellemi, vagyis jó világgal szemben egy rossz, vagyis anyagi világot teremtetett. A manicheizmus eretneksége szerint a test egy rossz alkotótól származik, ezért vagy kicsapongással, vagy szélsőséges önsanyargatással kell kifejeznünk megvetésünket iránta, hogy a szellem felsőbbrendűen szárnyalhasson. Ezzel szemben a bibliai teremtéstörténet és a Hitvallás, amikor minden látható és láthatatlan teremtőjéről beszél, különös ünnepélyességgel fejezi ki, hogy az ember teste is jó, sőt nagyon jó. Isten a férfi és nő testét-lelkét életfakasztó szeretetközösségre teremtetett (ami az Isten elgondolta házasság). A Biblia azzal fejezi ki, hogy Isten mindent az emberért teremtetett, hogy amikor már minden elkészült, képletesen szólva, amikor már berendezte a gyerekszobát, a hatodik napon a létbe küldte szeretett gyermekeit, a nőt és a férfit. „*Isten a teremtést az embernek szóló ajándéknak szánta, mint neki szóló és rábízott örökséget.*” (KEK 299) „*Isten végtelenül nagyobb, mint minden műve (a teremtés fölött áll=transzcendens), mivel azonban Ő fölséges, szabad Teremtő, minden létezőnek végső oka, jelen van teremtményeinek legbelsejében: »Benne élünk, mozgunk és létezünk.« (ApCsel 17,28)*” (KEK 300) „*A teremtés után Isten nem hagyja magára a teremtést (mint Az ember tragédiájában: »A gép forog, az alkotó pihen.) Nem csak létet és létezést ad neki, hanem minden pillanatban megőrzi a létben, megadja neki a működés lehetőségét, és elvezeti a céljához.*” (KEK 301) „*A teremtésnek megvan a maga jósága és tökéletessége, azonban nem egészen készen került ki a Teremtő kezéből. Úgy lett teremtve, hogy még »úton van« (in statu viae) az elérendő végső teljesség felé, amit Isten gondolt el róla. Azokat a rendelkezéseket, amelyekkel Isten a teremtését a tökéletességre vezeti, nevezzük isteni gondviselésnek.*” (KEK 302) Ahhoz hasonlítható ez, ahogyan egy magzat a maga nemében tökéletes, mégis Isten teremtő együttműködése és gondviselése révén fejlődik. Vagy ahogyan Teilhard de Chardin mondja: az evolúció nem magyarázza meg azokat a minőségi ugrásokat, melyek a fejlődő világegyetemben bekövetkeztek. Pl. hogyan lett a semmiből valami, a szervetlenből szerves, az élettelenből élő, a tudattalanból tudatos. Ezeket a minőségi ugrásokat és a fejlődésnek (evolúciónak) a törvényeit Isten, teremtő erejével és gondviselésével irányítja a céljukhoz. Jelenleg az idők teljességében élünk Krisztus eljövetele óta (vö. Mk 1,15), és ez a döntő világkorszak, mert azzal, hogy megjelent a tudatos ember, és megépítette atombombáit, még pokollá tudjuk tenni egymás életét. A világ csak akkor készül el, amikor a tudatos emberekből krisztusi emberek formálódnak a Szentlélek erejével, most ennek az idejét éljük. Ez lesz az evolúció csúcsa és végső állomása. „*Isten szuverén Ura a maga tervének, megvalósításához mégis igénybe veszi a teremtmények együttműködését is. Ez nem a gyöngeség, hanem Isten nagyságának és jóságának jele. Isten ugyanis teremtményeinek nemcsak létet ad, hanem a méltóságot is adja, hogy önállóan cselekedjenek, egymás okai és princípiumai legyenek, és így együttműködjenek terve megvalósításában.*” (KEK 306)

„*Az embereknek Isten még arra is hatalmat adott, hogy szabadon vegyenek részt gondviselésében, amikor rájuk bízta annak felelősségét, hogy hajtsák uralmuk alá a földet és uralkodjanak rajta. Így Isten lehetővé teszi az embereknek, hogy értelmes, szabad okok legyenek a teremtés művének beteljesítésében, s önmaguk és felebarátaik javára a teremtés harmóniájának tökéletesítésében. Az emberek, akik gyakran nem tudják, hogy munkatársai az isteni akaratnak, az isteni tervnek megfontoltan lehetnek részesei cselekedeteikkel, imáikkal, sőt még szenvedéseikkel is. Így lesznek egészen Isten és az ő országának »munkatársai« (1Kor 3,9).*” (KEK 307)

„*A teremtő Istenbe vetett hittől elválaszthatatlan igazság: Isten teremtményei minden cselekedetében tevékeny. Ő az első ok, mely a másodlagos okokban és azok által hat: »Isten maga ébreszti benneteket a szándékot, s hajtja végre a tettet tetszésének megfelelően.« (Fil 2,13) Ez az igazság sem csorbitja, hanem növeli a teremtmény méltóságát. Mivel Isten hatalma, bölcsessége és jósága a semmiből emelte ki, a teremtmény semmire sem képes, ha elszakad eredetétől, hiszen »a teremtmény a Teremtő nélkül szertefoszlik«; még kevésbé képes végső célját elérni a kegyelem segítsége nélkül.*” (KEK 308)

A Szentírásban mindent szó szerint kell érteni a világ teremtéséről?

A Szentírásnak a fő szerzője az Isten, a társszerzője az ember. A sugalmazó Szentlélek gondoskodik arról, hogy Isten kinyilatkoztatott üzenetét tévedhetetlenül adja át az emberi szerző közvetítésével. A Szentírásban Isten csak hit és erkölcs dolgában kívánt tévedhetetlen lenni, s a kutató elmére bízta a természettudományos vagy történeti kérdések hitelességének vizsgálatát. Isten alázattal elfogadta, hogy az emberi szerző saját szókincsének szegényességével, saját korának természettudományos és történelmi ismeretei, vélekedései alapján – melyek tévedéseket is tartalmazhatnak – fejezze ki a kinyilatkoztatott üzenetet. Arról azonban gondoskodott sugalmazó tevékenységén keresztül, hogy ne csak a kinyilatkoztatott üzenet, hanem a kifejezőmód is kinyilatkoztatás legyen, azaz az üzenet tartalmát Istennel konzensenként kifejező, mely pontos és kiválóan megfelelő. Például a korabeli legmodernebb „tudományos” ismeret alapján a szent szerző a Babiloni (Ptolemaioszi) világképet használja fel a tévedhetetlen üzenet átadására. Eszerint a szép kék egünk egy szilárd boltozat, melyet az Isten kifeszített, hogy szétválassza a vizeket, melyek a boltozat alatt és a boltozat felett vannak. Nyilván ez egy természettudományos tévedés, hisz az égbolt nem szilárd, de Isten, mint mondtam, nem is kíván természettudományos igazságokat közölni velünk a Biblián keresztül, sőt nagyon sokat árthat a kereszténységnek, aki a Szentírásból akar ilyen ismereteket vagy egyéb titkos tudást kiolvasni. Ugyanakkor (talán) nem mondhatta volna el zseniálisabban a mítoszok világképétől megnyomorított korabeli keleti embernek (aki félt attól, hogy egyszer az istenek megsértődnek, s akkor a boltozat alatti és boltozat feletti vizek összezsápnak, s elpusztul az élet az egész Földön), hogy nincsenek istenek, akiknek kiszolgáltatót játékszerei vagyunk. Hogy egyetlen Isten van, Aki Mindenható Atyánk, s aki szilárdan tartja az eget, s megőrzi az életnek a feltételeit a Földön, s nem engedi összezsápní a vizeket felettünk. Semmi nem történhet az Ő ellenőrzése nélkül. Gyönyörűen fejezi ki, hogy a létnek atyai jellege van. A mítoszok embere istenítette a Napot és az égitesteket is. A Szent Szerzőn keresztül a Szentlélek fenséges egyszerűséggel mondja el, hogy Isten megteremtette a nagyobbik világítót (Nap) és a kisebbik világítót (Hold) és a csillagokat, s az égboltra helyezte (vö. Ter 1,16). Ezek tehát nem istenek, hanem teremtmények, melyeknek pályáját Isten, az egyetlen Úr szabja meg. Szinte megmosolyogatóan kedves a leírás, ahogy ezeket a sokszor rettegett, megszemélyesített, istenített erőket az Úr, mint egy-egy karácsonyfaágót felakasztgatja az égboltra. Aki ezek után felrója, hogy a Biblia nevetséges, mert a természettudomány már régen tudja, hogy a nevezett kisebbik világító, vagyis a Hold nem is világít, csak a Nap fényét tükrözi vissza, az úgy gondolom, saját magát jellemzi, vagy pedig ellenséges szándékú, s nem ért semmit az Isten stílusából, alázatából. Isten elviseli a kifejezőmód gyengeségét, sőt ez által még kiválóbban fejezi ki nagyságát. Ahogyan Krisztus személyét sem csak a szép ruha fejezte ki megfelelőképpen, melyet Mária szőtt neki, hanem azt a bíborpalástot is felhasználta királyi dicsőségének kifejezésére, melyet gúnyból a katonák adtak rá. Tudjuk jól, hogy az a szegényes környezet sem rejtette el, mely a betlehemi jászolban körülvette, hanem még inkább kinyilvánította az ő dicsőségét. Akkor miért gondolnánk, hogy az emberi kifejezőmód korlátai megakadályoznák Őt abban, hogy kinyilatkoztassa szerető üzenetét? A test a lényeg, nem a ruha: a kinyilatkoztatott üzenet, és nem a kifejezőmód. Persze egyesekre ma is igaz a próféta szava: „van fülük, de nem hallanak”. (Zsolt 115,6)

„Aki a Biblia bármelyik teremtési történetét vagy ígését természettudományos magyarázatnak fogja fel, valamiféle „helyszíni tudósításnak”, az éppen a hit misztériumának árt. A bibliai teremtéstörténetek lényegében grandiózus ígérdekései, a bölcsönkről mondott Isten-dicsőítések, amelyek nem szorulnak természettudományos alátámasztásra. Mind-mind arról vallanak, amit az atyák a Credoban hihetetlenül tömören és ihletetten így fogalmaztak meg: hiszünk egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében. Tehát: ez hitünk megvallása! Ha a természettudomány ezt a hitvallást támadja, akkor a tudomány lépte át saját „hatáskörét”, mert a hitünkkel vitatkozik. Esetleg egy másféle hit megfogalmazásával. (Pl. materializmus – szerzői bejegyzés) Mert, ahogy mi nem adhatunk és nem is akarunk helyszíni tudósítást adni a teremtésről – ezt a természettudomány sem teheti meg.” (Gyökössy Endre: Hiszek!, 28.)

A Teremtő – Miért a Teremtő Istenről szóló fejezet részeként beszél a Katekizmus az emberről?

A Katekizmus az egy Istenről, a mindenható Atyáról szóló részben beszél az emberről. Ennek sokat mondó üzenete van: az emberről nem szabad úgy beszélnünk, hogy ne beszéljünk egyúttal Teremtőjéről is. Egyébként önnön lényegétől fosztjuk meg. Az ember az a létező, aki a végtelenre irányul, és önmagában értelmezhetetlen. Transzcendens célja van, végtelen szeretetre, megismerésre és végtelen megértésre vágyik, miközben csak véges szeretetet és megértést kap az evilági létezőktől. Az ember elsődleges partnere maga az Isten. „Az összes látható teremtmény között egyedül az ember képes arra, hogy megismerje és szeresse a Teremtőjét. A Földön az ember az egyetlen olyan teremtmény, amit az Isten önmagáért akart; egyedül ő hivatott arra, hogy megismeréssel és szeretettel részesedjék Isten életében. Ezért lett teremtve, és ez méltóságának alapvető megindoklása. Mivel Isten képmása, a személy méltóságával bír: nem csupán valami, hanem valaki. Képes arra, hogy megismerje önmagát, uralkodjék önmagán, szabadon ajándékozza magát, és közösségre lépjen más személyekkel; és kegyelemből szövetségre hivatott a Teremtőjével, hogy hittel és szeretettel válaszoljon neki, amit helyette senki meg nem tehet.” (KEK 356-357)

„Isten mindent az emberért teremtett, de az embert arra teremtette, hogy neki szolgáljon, Őt szeresse, és az egész teremtést neki ajánlja föl.” (KEK 358)

„A teremtés ténye arra is tanít, hogy Istentől végtelen távolságban vagyunk. Ez a távolság áthághatatlan szakadék a létezés különböző szintjei között. Isten gyökeresen másképp létezik, mint én. Ő az, aki van. Az Ő léte nem az énbennem levő létezés végtelen foka, hanem egy mindenestül másfajta létezés. Azt is tudatosítanunk kell ugyanakkor, hogy Isten végtelenül közel van hozzám: »még nyelvemre sem jött a szó, és Te már ismered. Mindenfelől körülveszel engem.« (Zsolt 138)” (Barsi Balázs, Hitünk foglalatja, 24.)

A Teremtő – Isten tényleg az oldalbordából „gyurmázta” a nőt?

Az ember teremtéséről szóló kinyilatkoztatás nem helyszíni tudósítás, hanem keleti képes-szimbolikus beszédmóddal írja le az ember méltóságát. Ádám és Éva az Egyház szentírás-értelmezése alapján nem feltétlenül két ilyen nevű személyt jelent. Maga az a név, hogy 'Ádám' héberül annyit jelent, hogy 'az ember'. Annyit mond el a Szentírás az emberről, hogy Isten teremtő műve eredményeképpen a férfi és a nő egyenrangú, és egymást kiegészítő (vö. Ter 1,27), és együtt tükrözik vissza az istenképiséget. Teológusok szerint bár a monogenizmus elmélete az elfogadhatóbb magyarázat az eredeti bűn átszármazására minden emberre, mégsem zárható ki a poligenizmus elmélete sem a Biblia-értelmezés alapján. Az előbbi szerint az egész emberiség egyetlen emberpártól származik, az utóbbi szerint pedig többitől. A Szentírás a teremtés esetében ugyanis sohasem a hogyanról és a mikéntől, hanem az eredetről és a célról akar tájékoztatni bennünket. A Szentírásban Isten ugyanis nem kötötte az orrunkra azokat a részleteket, amik üdvösségünk szempontjából lényegtelenek, de mindazt föltárta, ami üdvösségünk szempontjából szükséges. Föltárta, hogy honnan származik az életünk, és hová tart, mit tegyünk, illetve hogyan éljünk, hogy boldogok legyünk, és üdvözlünk. Ennek fényében nem feltétlenül úgy kell elképzelnünk az ember teremtését, hogy Isten a földből gyurmázott ki bennünket, és boncmesterként a férfiból operálta ki a nőt. Ennél zseniálisabb leírást a Szentlélek nem is adhatott a korlátozott képességű emberi szerzőnek: megragadja egyrészt azt, hogy van valami az emberben, ami rokonná teszi őt a földdel és az anyagvilággal (ti. a teste, ami jónak teremtett), másrészt, hogy a férfi a nő nélkül csonka épp úgy, ahogy a nő sem lehet teljes a férfival való kiegészülés nélkül. Egyszer egy férfi, akit éppen elhagyott a felesége, úgy írta le az állapotát: „úgy érzem magam, mint hogy ha kitéptek volna egy darabot a szívemből.”

„Az asszony teremtése nem egy naturalisztikusan felfogott folyamat historikus-realisztikus leírása. Az elbeszélés értelme a férfi és a nő egymáshoz tartozásának szimbolikus ábrázolásában keresendő... Az az ujjongó üdvözlés, amivel a férfi az asszonyt fogadja (ritmikusan tagolt szavakkal) bizonyítja, hogy itt a nemi közösségről, mint a teremtés nagy ajándékáról van szó, amely nem csak az utódok nemzésére, hanem az ember, mint közösségi lény egészszzerű beteljesedésére irányul. A nemiség az isteni teremtésből származik, sem nem szakrálisan istenítendő (mint a korabeli pogány termékenységi mítoszokban), sem nem istenellenes valóságként démonizálható.” (Puskás 23.)

„Bár az elbeszélés mint minden ószövetségi kijelentés a férfiról és a nőről, a férfi szempontjából fogalmazódik meg, mégis az asszonynak a férfiból való származásának képszerű leírása a kettő közötti lényegi egyenlőséget állítja. Még ha más helyet is foglalnak is el a teremtés és üdvösség rendjében. Ennek legerősebb bizonyítéka a mindkét nemre igaz közös istenképiség hordozása (Ter 1,26).” (Puskás 23.)

Miben vagyunk az Isten képmásai?

„Teremtsünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá” – olvassuk a Teremtés Könyvének 1. fejezetében a 26. versben.

A héber „celem”: faragott vagy festett kép módjára konkrétan és realisztikusan ragadná meg a hasonlóságot (eikon) demut: (similitudo) a hasonlóságot csak általánosabb és elvont értelemben jelenti → gyengítő szerep. Bár egészen közel áll Istenhez, mégsem Istennel azonos.

Az egyiptomi királyideológiákban képmásként a fáraó a földön Istent jelenítette meg (lényegében hasonló Istenhez, s így birtokolta a feltételeket az uralkodáshoz)

↔ Biblia sajátossága: a királynak járó kitüntetettség minden embert megillet. (Vö. Puskás 24.):

Reményik Sándor: Istenarc

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Tán lét-előtti létem emlék-képe!
Fölbe ezer réteg tornyosul,
De érzem ezer rétegen alul,
Csak nem tudom, mikép került a mélybe.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
Néha magamban látom, néha másban.
Néha állok, mint fosztott ág, szegényen,
Ha rossz órámban eltűnik egészen
Alter-egóm az örök vándorlásban.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
A rárokódott világ-szenny alatt.
A rámrakódott világ-szenny alól,
Kihűlt csillagok hamuja alól
Akarom kibányászni magamat.

Egy istenarc van eltemetve bennem,
S most ásót, kapát, csákányt ragadok,
Testvéreim, jertek, segítsetek,
Egy kapavágást ti is tegyetek,
Mert az az arc igazán én vagyok.

Egy istenarc van eltemetve bennem:
Antik szobor, tiszta, nyugodt erő.
Nem nyugszom, amíg nem hívom elő.
S bár világ-szennye rakódott reája,
Nem nyugszom, amíg nem lesz reneszánsza.

Az istenképiség az egzegéták egyetértése szerint nem egy meghatározott tulajdonságban keresendő, hanem az egész emberre vonatkozik. Az istenképiség az Istennel szembeni válaszlétben rejlik. Az embert nemi közösségre és társra utalt lényként mutatja be, mégis az ember tulajdonképpen dialóguspartnereként Istent tekinti. Isten szavaira való válaszadásra van hivatva. (Vö. Puskás 24.) Az ember leginkább a kapcsolatai által képmása az Istennek, ha szeret.

A mindenség milyen grandiózus erőit mozgatja meg Isten, hogy gyermekei biztonságban élhessenek itt a földön. Minden az emberért van, az őszi csillaghullás poétikus veszélytelensége. Mi pedig Istenért vagyunk. Ismerős az adópénz esete: „kinek a képe és felirata van rajta?” Ha a császáré, akkor a császárnak tartozunk azzal, ami az övé. De ami még fontosabb: „Adjátok meg Istennek, ami az Istené!” → rajtunk az Ő képe van. Önmagunkkal csak Istennek tartozunk. (Vö. Gyökössy Endre uo.)

A Teremtő - Az evolúcióról tanultaknak vagy a Bibliának higgyek?

Ami tény, az tény. ☺

Mennyi a tudományos tény és mennyi a „tudományos” hit (vélekedés, oknyomozó találgatás) az evolúciós elméletekből?

a.) A tény:

Az evolúció szó a latin ex (ki) + volvo (forgat, gördít) szavakból tevődik össze, valamiféle kibontakozást jelez. Az evolúcióban vitathatatlan tény, hogy a földtörténeti korokban visszafelé haladva az élőlények maradványainak (fossziliák) egyre primitívebb formáival találkozunk. Ebből arra a következtetésre juthatunk, hogy egyfajta fejlődés valószínűsíthető az élővilágban. *„Ha a fejlődés léttökéletesedési folyamat, mely célra irányítottaságot sejtet, akkor az evolúció a gondviselés hitével kiválóan összeegyeztethető. Ha az evolúció a teremtmények leszármazásbeli, lényegi összefüggését és egymásra utaltságát emeli ki, akkor ez a Biblia által tanúsított teremtményi szolidaritás és közös sors gondolatától nem idegen.”* (Puskás Attila, *Teremtéstani Vázlatok, Bp. 2004., 79.*) A teológia és a természettudomány soha nem mondhat ellent egymásnak. Ellentmondás csak akkor keletkezik, ha pl. a természettudomány átlépi az illetékességének határait és a végső kérdéssről kezd nyilatkozni, vagy fordítva. A teológia sem illetékes tudományosan bizonyított tényeket cáfolni. A teológia számára elegendő feladat azt vizsgálni, hogy ha azt feltételezzük, hogy van igazságtartalma a fejlődéseméletnek, akkor ez hogyan viszonyul a teremteshíthez.

b.) A „tudományosnak” nevezett találgatások:

Az evolúciós elméletek (hipotézisek = feltételezések) sokasága sorolható ide, melyeknek egy része összeegyeztethető a teremteshittel, más részük nem. Azok az elméletek nem egyeztethetők össze a teremteshittel, melyek átlélik a tudomány illetékességének határát és végelemzésben vallási kérdéssről nyilatkoznak, s végső világmagyarázatot, sőt világnézetet akarnak adni, melyben fölöslegessé válik a Teremtő. Ezeket az elméleteket nevezzük evolucionizmusnak.

„A modern leszármazási elmélet, melyet Lamarck (+1829) készített elő és Darwin (+1882) dolgozott ki, a biológiai világkép forradalmasítását jelentette, amennyiben az organizmusok szelekció, mutáció és variációk általi folytatólagos átalakulását állította mind magasabb formákba, s ezzel megcáfolni látszott a korábban uralkodó felfogást a teremtett fajok állandóságáról (Vö. Linné +1778 rendszere).” (Puskás 52.)

„Darwin rendszere természettudományos oldalon ellenzőkre is talált. A teológusok körében először elutasító magatartás uralkodott annak is köszönhetően, hogy az új elmélet Th. H. Huxley (+1895) és E. Haeckel (+1919) interpretációjában monista-materialista és vallásellenes jelleget kapott, és világnézeti evolucionizmussá alakult, mely mai napig erősen hat.” (Puskás 52.) Az evolucionizmus ugyanis mindent megmagyarázó elvvé vált, mely kizárta a Teremtő Istent. Minden „-izmus” igazából egy „vallás”. Leggyakrabban Isten nélküli vallás. Maga Darwin nem a Teremtő közbejötté nélkül képzelte el tudományos találgatását. Követői csináltak ebből „-izmust”. Ő maga így vall: *„Csodálatos, hogy a Teremtő minden élet csíráját... csak néhány vagy csak egyetlen formába lehelte beléje, s hogy... ettől az olyannyira egyszerű kezdettől a legszebb és legcsodálatosabb formák egész sora fejlődött ki és fejlődik még ma is.”* (Fohászok, vallomások 219.). Ugyanakkor azt is tisztán kell látnunk, hogy, ha mégoly vallásos köntösben is, de isteni tekintélyt próbál adni annak az elméletének, ami korántsem bizonyított tény. S valljuk meg, természettudományosan soha nem is lesz az. Hogy miért? Ennek egészen egyszerű oka van. Természettudományosan csak az bizonyítható, ami kísérletileg igazolt. A kísérlet lényege pl. az ismételhetőség és a mérhetőség. Példának okáért, ha leejtek egy földgömböt az első emeletről, akkor megfigyelhetem, sőt megmérhetem, hogy valahányszor megismétlem a kísérletet változatlan feltételek között, akkor a gravitációs erőnek megfelelő gyorsulással fog becsapódni, ami megközelítőleg 10 m/s^2 . Ennek eredményeképpen megállapíthatom a fizikai törvényszerűséget. Azt a pillanatot viszont soha nem lehet modellezni, amikor megjelent az első ember, mert az egy teremtmény pillanat. Ha emberi eszközökkel megismételhető lenne az a pillanat, akkor ma is tudnánk embereket gyártani, létrehozni. Ebben az esetben tényleg felesleges lenne Teremtőről beszélni, hisz’ az ember lépne a helyébe. Képzünk csak el, milyen beláthatatlan következményekkel járna ez! Ugyanakkor önellentmondással állunk szemben: ha az ember lenne önmaga teremtménye, akkor a legelső ember Teremtője mégis kicsoda? Összefoglalva: emberi eszközökkel legfeljebb megfigyelhetnénk az emberré válás folyamatait, törvényszerűségeit, ha az még ma is történne, de ez nem áll fenn. Ha pedig valami folytán –ami abszurdum – lehetséges lenne embereket állati testekből létrehozni emberi eszközökkel, még ez sem adna magyarázatot arra a kérdésre, hogy akkor az első embert ki hozta létre, ha nem létezett előtte egy legalább vele egy szinten lévő intelligencia. Még tovább megyek: még egy ilyen kísérlet sem cáfolná, sőt inkább igazolná a Teremtő Isten mindenhatóságát, aminek hihetetlenül magasrendű törvényeit az ember hosszú évezredek keresztül alig értette meg, s máris visszaél vele (szörnyen eltorzítva a Teremtő szerető tervét, mellyel alkotóerejéből is részesíteni akarja az embert). Gondoljunk csak a hitleri fajnemesítés gondolatára!

Istentől vagy a majomtól származunk? Darwinnak vagy a Bibliának van igaza?

Ma sok helyen szinte tudományos tényként tanítják biológia órákon, hogy az ember és a majom közös őstől származik, mely a mókuscickányokhoz hasonlíthatott. Ezzel három probléma van:

1. Ma miért nem alakulnak ki emberek egy megelőző fajból, mondjuk a majomból?
2. Ha ez a „tudományosnak” nevezett okoskodás, tegyük fel, a világ végén igaznak bizonyulna (korábban ugyanis a fent említett okok miatt lehetetlen bizonyítani), akkor is legfeljebb az ember testi valójának kifejlődéséről magyarázna meg valamit, de még akkor sem magyaráztuk meg, hogy mikortól mondjuk azt egy emberhez hasonló majom testére, hogy már emberi lélekkel és személlyel bír.
3. Abból, hogy különféle világkorszakokból maradtak ránk az emberi testhez hasonló csontvázakból maradványok (fossziliák), még **korántsem bizonyítható, hogy ezek között bármiféle ok-okozati láncolat lenne**, mintha az egyik a másikból fejlődött volna ki, annak előformáját adva, s az sem, hogy ezek mind emberi személyek maradványai lennének, illetve, hogy melyek lennének ezek közül egy majomnak, s melyek egy embernek a maradványai. Az ember és a majom közötti döntő különbség ugyanis nem fiziológiai eltérésekben, nem az agytérfogatban vagy a hajlott, illetve felegyenesedett gerincoszlopban keresendő, hanem a személy-lét és az állati lét közötti különbségben. Az absztrakciós képesség, a fogalomalkotó beszéd és a vallás megjelenése már valóban a személy-lét jegye, de az korántsem egyértelműsíthető, hogy pl. a neandervölgyi ősember leletnek nevezett csontváz gazdájától (mely csaknem 100 ezer évvel ezelőtti) származnak azok a barlangrajzok, vagy eszközök, melyek a térségből nagyjából egykorúnak minősíthetők. Már maga a pontos kormeghatározás is lehetetlen. Egyesek szerint 100 ezer, mások szerint 300-400 ezer évvel ezelőttre tehető a neandervölgyiek megjelenése (Magyarországi leletek Tata és Érd környékéről), de ismeretlen okból a neandervölgyiek kihaltak.

A jelenleg hivatalosnak beállított „tudományos” találgatás szerint a majom és az ember közös őstől származik, de ezt a közös őst, A HIÁNYZÓ LÁNC SZEMET MÉG NEM SIKERÜLT MEGTALÁLNI (missing link). A majmok és az ember közös ősei eszerint kb. 70 millió évvel ezelőtt alakultak ki mókuscickányokra emlékeztető apró rovarvökből.

Eszerint a legnagyobb jóindulattal is csak hipotézisnek nevezett feltételezés szerint az Aegyptopithecusok 10-15 millió évvel ezelőtt jelentek meg Eurázsia területén az ember és csimpánz közös őseiként. MAGYAR VONATKOZÁSÚ LELETÜNK IS VAN: RUDAPITHECUS HUNGARICUS (Rudabányán találták meg, innen az elnevezés.)

A Homo habilisnek, vagyis az eszközhasználó előembernek nevezett élőlény megjelenését ezek az elméletek 2 millió évvel ezelőttre datálják, melynek agytérfogata fele volt a ma élő emberekének.

A Homo erectusnak, vagyis a felegyenesedett embernek nevezett élőlény kb. 1,5 millió évvel ezelőtt jelent meg a régészeti leletek szerint. 300 ezer évvel ezelőtt valószínűleg kihaltak. Vértesszőlősről került elő a magyar vonatkozású „megfelelőjük”. Megtalálója Vértés László volt, ő adta a Sámuel nevet a leletnek. Sámuel (alias Samu) kb. 400 ezer éves lehet.

Homo sapiens (bölcs (gondolkodó) ember): a kritikátlanul szinte tudományos tényként elfogadott darwini feltételezések szerint a Homo erectusból fejlődött ki a mai ember közvetlen őse, a Homo sapiens. Átlagos agytérfogata 1500 cm³, első leletei a franciaországi Cro-Magnonban kerültek elő. Ez a faj kb. 30 ezer évvel ezelőtt kihalt, de ekkor már megjelentek a ma élő ember közvetlen elődei (Homo sapiens sapiens). (Vö. Csillag, H.: Emberré válás és az őskor)

Összefoglalva: Számos hiányzó láncszem van ebben az oknyomozó találgatásban. Legjobb esetben is „felettebb bátor” több százezer éves elcsúszással talált csontvázak között ok-okozati összefüggést felállítani, de tudományos ténynek semmiképpen sem mondható. Tudnunk kell, hogy **nem ez az egyetlen magyarázó kísérlet az ember megjelenésére**. Ugyanakkor, habár nagyon gyenge lábakon álló feltételezés összekapcsolni ok-okozati láncolatként a 2 millió éves, másfél millió éves, 400 ezer éves, 30 ezer éves csontleleteket, mindaddig, amíg nem tagadja, hogy mindez a fejlődés a Teremtő Isten erejéből megy végbe, nem áll ellentétben a Szentírásban kinyilatkoztatott igazsággal, mely nem kíván helyszíni tudósítás lenni, s nyilatkozni az ember teremtésének hogyanjáról. A Szentírás és a kereszténység nem kívánja ugyanakkor sem alátámasztani, sem cáfolni az így felfogott evolúciós tant, mert nem akarja átlépni illetékességi határát. A világ teremtése 7 napos keretben nem jelent időbeli mértékegységet, hanem egyaránt jelentheti Isten különböző világkorszakokban fokozatosan kibontakozó evolútív teremtését is vagy himnikus műfajú szemléltető keretet annak leírására, ami egy pillanat alatt is történhetett. Éppúgy az ember földből való alkotása is egyaránt jelentheti azt, hogy a testi valójának kiformalásához az Isten felhasználta valami anyagi előformát, de azt is, hogy bár egyetlen pillanat alatt teremtette, mégis ugyanazokból az anyagokból (a föld porából) áll testi valója, mint az univerzum összetevői. A Szentírás az ilyen spekulatív kérdésekre nem kíván választ adni, mert igazából ezek a kérdések lényegtelenek üdvösségünk szempontjából. A teológiának el kell kerülnie mind a fundamentalista álláspontot, mely szerint a Biblia kizárna mindenféle evolúciót, másrészt azt, hogy szentesítse az evolúciós elmélet valamely válfaját, hiszen az, mint mondtuk, mindig is csak tudományos találgatás, illetve vélekedések, feltételezések szintjéig tud eljutni. „A teológia feladata, hogy rögzítse illetékességi határait és erre figyelmeztessen a szaktudományokat is. Ezen túlmenően azonban azon is kell fáradoznia, hogy a hit és a természettudomány kompetenciájának megkülönböztetése ne vezessen a kettő szembeállításához vagy teljes szétszakításához a keresztény ember tudatában. Figyelembe véve a természettudományos megállapításokat a teológiának joga van a következő értelmezésre: egy új lény keletkezése egy magasabb faj ismérveivel, mint a szellem által meghatározott test, szabadság, felelősség, személy mivolt, nem gondolható el az isteni teremtő aktus nélkül.” (Puskás, 82.) Pusztá menynységi és anyagi változások nem magyaráznak meg egy olyan minőségi léttöbbletet, amely szellemiséggel bír.

„Angolszász területen keresztény darwinisták jelentek meg, akik úgy közelítették meg a kérdést, hogy Isten folyamatosan jelen van a teremtésben, és hat a természetben érvényesülő törvényekre, melyekhez a variációk és a szelekció is hozzátartozik.” (Puskás 53.) Szent Ágoston: „rationes seminales” tana szerint az angyalok és az

emberek kivételével minden teremtetett dolog kezdetben csíraszerű erők formájában létezett és ezekből fejlődtek ki a szervezetek.

„A XX. századi neodarwinizmus már nem kifejezetten és közvetlenül vallásellenes, de az embert pusztán szerencsés véletlen mutáció eredményének tatja. Eszerint minden létfok kialakulása az élettelenről az élőn keresztül a tudatig, az erkölcsig és a vallásig – az anyagból és a természeti törvényekből evolútíve magyarázható.” (Puskás 53.) Ez a felfogás sem fogadható el egy keresztény számára, mert nem a szerencsés véletlen, hanem Isten szeretetének az alkotásai vagyunk.

„XII. Piusz pápa 1950-es Humani Generis enciklikája szerint – egy mérsékelt evolúciós tan a teológiai kutatás legitim tárgya, »amennyiben az emberi test eredetét a már létező anyagból kutatja« ragaszkodva azonban a lélek közvetlen Isten általi teremtéséhez.” (Vö. Puskás 53.) Mindazonáltal felhívja a figyelmet arra, hogy az evolúciós tan csak hipotézis, nem bizonyosság, vagyis nem tudományosan igazolható tény.

A folyamatos, evolutív teremtés nem választható el Isten teremtő cselekvésétől, hanem egyetlen cselekvés (fenntartás=creatio continua, concursus, providentia – a folyamat célra irányítása.) Ezek a latin szavak azt jelentik, hogy Isten nemcsak úgy tartja fenn a létben a világot, hogy passzívan szemléli, s mint egy órásmester felhúzza a készülékét, aztán magára hagyja, hanem folyamatosan teremti (creatio continua), teremtményeinek tevékenységeivel együttműködik (concursus), s az egész teremtést céljához vezérli (providentia = gondviselés). Az Egyház tévedhetetlen hittételként vallja, hogy minden egyes ember lelkét az Isten közvetlenül teremti. A Szentírás szerint „nem a szülők azok, akik a gyermekeknek életet és szellemet adnak, hanem a világ Teremtője formál meg minden egyes embert Anyja méhében.” (vö. 2Makk 7,22-23; Jób 10,8-12)

Az emberi lélek közvetlen Istentől teremtettségével kapcsolatban „nem elégséges Isten általános együttműködésére gondolnunk (concursus ordinarius), amely minden teremtményi működést kísér azt eredményezve, hogy a teremtmény valamilyen dolgot hozzon létre. Másrésztől viszont nem értelmezhetjük a lélek közvetlen teremtését a világ teremtésével teljesen azonos, univók értelemben, mintha Isten a semmiből teremtené a lelket, s aztán belehelyezné a szülőktől származó testbe... A lélek nem létezhet az anyaggal való egyesülés előtt (vagyis nem volt a lelkünknek fogantatásunkat megelőző élete), és egy test nem emberi, ha nem az értelmes lélek teszi élővé... A teremtés fogalma önmagában a semmiből való létrehozást jelenti. Am a lélek az anyagba teremődik, akkor is, ha nem az anyagból; sohasem teremtetik emberi lélek szervezett anyag nélkül, és nincs emberi testté válni képes anyag az emberi lélek elnyerése előtt. ennél fogva a lélek teremtése a világ teremtésétől különbözvén szükségszerűen feltételez egy már létező teremtetett valóságot. A lélek teremtésekor az isteni tevékenység célja és végpontja nem a testtől elkülönült lélek, hanem a teljes ember: az ember ugyanis nem két teljes szubsztancia (lényeg) összetétele, hanem egyetlen egy megtestesült szellem, azaz személy. Az emberi test már nem ugyanaz a szerveztelen anyag, mely korábban létezett, s amely szükséges volt az ember keletkezéséhez, mert az emberi test már az én látható megjelenése... Minden új személy (nem egyedül a teste, vagy egyedül a lelke) a közvetlen isteni tevékenység és a szülők nemző tevékenységének az eredménye. Hogy e különös isteni tevékenységet megkülönböztessük mind az általános isteni együttműködéstől (concursus divinus ordinarius), mellyel Isten a másod okokat működésre képesíti a természetüknek megfelelő működési területen és a természetükhöz arányos hatások eredményezésére, mind a világ sajátos értelemben vett teremtésétől (semmiből való teremtés – creatio ex nihilo), Isten teremtő együttműködésének (concursus creativus) fogalmát vezetjük be az egyes emberi személyek eredetének magyarázatához.” (Puskás 87.) Ahogy a rádióhír egyszerre a beszélő személy és az elektromos energia működésének hatása, éppúgy az emberi személy egyszerre teljesen a fő ok, vagyis az Isten teremtő aktusa és teljesen az eszköz ok, vagyis a szülők nemzése által jön létre. Abban az esetben, amennyiben igaz lenne a hominizáció (emberré válás) elmélete, vagyis, hogy az első emberi személy teremtésénél egy alacsonyabb rendű organizmus nemző aktusával kell számolnunk: „mivel semmi sem adhatja azt, amit nem birtokol, ezért kell lennie egy olyan isteni tevékenységnek, mely az alacsonyabb rendű élőlény működését felfokozva felhasználja, hogy a teremtő isteni együttműködés eszközként váljon az első ember keletkezésében. Isten nem az alacsonyabb rendű nemző organizmus működésével párhuzamosan, vagy azt követően tevékenykedik, hanem éppen az által, nem helyettesítve a hiányos okságot, hanem azt biztosítva, hogy a nemző organizmus olyan oksági hatást fejtsen ki, amely meghaladja saját természetes képességét. Isten evolutív együttműködésével (concursus evolutivus) fő vagy transzcendentális okként tevékenykedik, felemelve a teremtetett okot (eszköz ok), hogy önmagával nem arányos hatásokat hozzon létre. A természettudományok a jelenségeket és összefüggéseiket írják le, de nem adnak magyarázatot a minőségi léttöbbletek megjelenésére. A legelső emberi személy létrejötténél Isten evolutív együttműködésén felül még a teremtetett isteni együttműködéssel és Isten általános együttműködésével (concursus ordinarius) is kell számolnunk.” (Puskás 83.) A concursus ordinarius, creativus, evolutivus azonban nem három különböző, párhuzamos tevékenysége Istennek, hanem csak egyetlen, melyben mi különböztetjük meg a három logikai mozzanatot.

R. Brewer: „Ha az univerzumba tekintünk és felismerjük, a fizikában és a csillagászatban milyen sok véletlennek kellett együtt dolgozni a mi javunkra, akkor úgy tűnik, mintha az univerzum bizonyos értelemben tudta volna, hogy mi jövünk.” (1981) A pusztá véletlen alapján a faj megváltoztatása nulla valószínűséggel rendelkezik. Az új fajok kialakulásához szükséges DNS láncok hosszúságnövekedéséhez és az új gének hozzáadásához a spontán keletkezés elégtelen feltételezés. Az önszerveződés kreativitását a Teremtő biztosítja a teremtmény részére. Hogy az alacsonyabb szerveződési formák saját erejükből magasabbakat hozzanak létre, ez sem empirikusan, sem filozófiailag nem megalapozható. Kevesebb önmagától nem tud többet létrehozni. Milyen végkövetkeztetésre jutottunk tehát kérdéseinkkel kapcsolatban? (Vö. uo.)

Ha

1. evolúción mindössze a fent megfogalmazott megfigyelt tényt értjük,
2. evolúciós hipotéziseknek pedig a természettudományos elméleteket, melyeket az előbb vázolt tény megmagyarázására állítanak fel,
3. végül az evolucionizmus, mint ideológia vagy világnézet (immanens vallás – mert mindig valami evilágit, jelen esetben az anyagot teszi meg végső magyarázó elvvé, értéké), a természettudományos elméleteket ki akarja terjeszteni az egész valóságot megmagyarázó elvvé, sőt a biológiai evolúció törvénye szerint akarja értelmezni az emberi megismerést, kultúrát, vallást, akkor a következőt állíthatjuk:

Az Egyház az evolúciót mint tényt elismeri, mint tudományos elméletet, nem érzi magát kompetensnek nyilatkozni (amíg az nem lépi túl illetékességi határait, s nem tényként tüntet fel természettudományosan nem bizonyítható oksági összefüggéseket, s nem tekinti magát többnek egy elméleti teóriánál), **mint ideológiát elutasítja, mely szerint az emberi megismerés csak fokozatokban több az állatinál, mely a külvilágot regisztrálja, szimulálja, s az élet értelme immanens.** Ezzel szemben már a filozófia is kimutatja az értelem lényegi levezethetetlenségét.

A teremtésnek célja, hogy Isten legyen „minden mindenben.” (vö. 1Kor 15,28) Az egész teremtés Omega pontja Krisztus. Ez a cél ok, egyben benső mozgató oka is a teremtetett világnak, amely erejével ezt a folyamatot kezdetől fogva meghatározza.